Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2015, sen. zn. 29 NSČR 41/2015, ECLI:CZ:NS:2015:29.NSCR.41.2015.1

Číslo: 110/2015

Právní věta:

Případné pochybení poskytovatele webové služby insolvenčního rejstříku, spočívající v opožděném "oznámení" úpadku dlužníka, nemá vliv na běh lhůty k přihlášení pohledávky věřitele.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.05.2015

Spisová značka: 29 NSCR 41/2015

Číslo rozhodnutí: 110

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání, Insolvence, Insolvenční rejstřík, Rozhodnutí o úpadku

Předpisy: § 243d písm. a) o. s. ř.
§ 419 předpisu č. 182/2006Sb.
§ 420 předpisu č. 182/2006Sb.
§ 421 předpisu č. 182/2006Sb.
§ 71 předpisu č. 182/2006Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v Olomouci k odvolání věřitele č. 2 (K. banky, a. s. – dále jen „věřitel“) usnesením ze dne 28. 11. 2014, potvrdil usnesení ze dne 17. 2. 2014, jímž K r a j s k ý s o u d v Brně (dále jen „insolvenční soud“) – odkazuje na ustanovení § 173 odst. 1 a § 185 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – odmítl jako opožděnou přihlášku pohledávky věřitele a určil, že právní mocí usnesení končí účast věřitele v insolvenčním řízení.

Odvolací soud uzavřel, že insolvenční soud usnesením ze dne 28. 11. 2013 zjistil úpadek dlužníků (manželů J. M. a M. M.), dlužníkům povolil oddlužení, insolvenčním správcem ustanovil Mgr. Z. Z. a vyzval věřitele dlužníků, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, aby tak učinili ve lhůtě třiceti dnů ode dne zveřejnění tohoto usnesení v insolvenčním rejstříku s tím, že k přihláškám podaným později insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují. Usnesení bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku 28. 11. 2013 v 09:48 hodin.

Posledním dnem lhůty k přihlášení pohledávek tak bylo podle ustanovení § 57 odst. 1 a 2 zákona č.

99/1963 Sb., o. s. ř., pondělí 30. 12. 2013. Přihláška pohledávky věřitele „byla odeslána“ do datové schránky insolvenčního soudu (až) 14. 2. 2014, tj. opožděně.

Konečně odvolací soud zdůraznil, že o zahájení insolvenčního řízení a o rozhodnutí o úpadku dlužníků byli věřitelé, tedy i odvolatel, vyrozuměni vyvěšením vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení a rozhodnutí o úpadku na úřední desce insolvenčního soudu a jejich současným zveřejněním v insolvenčním rejstříku (srov. ustanovení § 71 odst. 1 a 3 insolvenčního zákona ve znění účinném do 31. 12. 2013), který je veřejně přístupným informačním systémem veřejné správy (srov. ustanovení § 419 odst. 1 a 2 a § 2 písm. i/ insolvenčního zákona). Podal-li věřitel přihlášku pohledávky opožděně, není důvod zkoumat, z jakých příčin se tak stalo, tj. zda lhůtu zmeškal v důsledku pochybení webové služby. Prominutí zmeškání lhůty, včetně lhůty k podání přihlášky totiž není v insolvenčním řízení přípustné (§ 83 insolvenčního zákona).

Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., namítaje, že v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud nebyla vyřešena otázka, jaké důsledky má chybné zveřejnění informací prostřednictvím webové služby insolvenčního rejstříku, a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že se přihláška neodmítá, popřípadě aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Akcentuje, že webová služba předala „subjektům“ chybnou informaci, když úpadek oznámila až s datem 6. 2. 2014. Věřitel se touto nesprávnou informací řídil a pohledávku přihlásil dne 14. 2. 2014, tj. v řádné lhůtě od oznámení úpadku dlužníků.

Jelikož webová služba je serverem insolvenčního rejstříku Ministerstva spravedlnosti České republiky, má dovolatel za to, že chybné zveřejnění informací nemůže být přičítáno k jeho tíži, stejně jako fakt, že věřitel je subjektem, který s ohledem na vysoký počet evidovaných pohledávek nutně potřebuje automatické zpracování informací týkajících se insolvenčního řízení. Poukazuje na závěry formulované k otázce fungování insolvenčního rejstříku Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 27. 9. 2011. sen. zn. 29 NSČR 35/2010 a Vrchním soudem v Olomouci v usnesení ze dne 28. 11. 2014, č. j. 2 VSOL 510/2014-P4-9.

Konečně zdůrazňuje, že odmítnutím přihlášky insolvenční soud porušil zásadu upravenou ustanovením § 5 písm. a) insolvenčního zákona a základní práva věřitele.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2014 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2014, sen. zn. 29 NSČR 45/2014, uveřejněné pod číslem 80/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dovolání věřitele je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení otázky dovolatelem otevřené a Nejvyšším soudem beze zbytku nezodpovězené.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 71 insolvenčního zákona (ve znění účinném k datu zveřejnění rozhodnutí o úpadku dlužníků v insolvenčním rejstříku) soudní rozhodnutí, předvolání, vyrozumění nebo jiná písemnost insolvenčního soudu nebo účastníků se v insolvenčním řízení doručují pouze vyvěšením písemnosti na úřední desce insolvenčního soudu a jejím současným zveřejněním v insolvenčním

rejstříku (dále jen „doručení vyhláškou“), ledaže zákon stanoví pro určité případy nebo pro určité osoby i zvláštní způsob doručení (odstavec 1). Při doručení vyhláškou se písemnost považuje za doručenou dnem, popřípadě okamžikem jejího zveřejnění v insolvenčním rejstříku; okamžikem zveřejnění písemnosti v insolvenčním rejstříku se rozumí den, hodina a minuta zveřejnění (odstavec 2). Povinnost insolvenčního soudu zveřejnit vyhláškou různé údaje, stanovená v tomto zákoně, je splněna vyvěšením příslušné písemnosti na úřední desce insolvenčního soudu se současným zveřejněním v insolvenčním rejstříku, pokud zákon nestanoví pouze zveřejnění písemnosti na úřední desce insolvenčního soudu; při zveřejnění písemnosti v insolvenčním rejstříku platí odstavec 2 obdobně (odstavec 3).

Podle ustanovení § 419 insolvenčního zákona (v témže znění) insolvenční rejstřík je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“) (odstavec 1). Insolvenční rejstřík obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy. Pro každého dlužníka se vede jeden insolvenční spis (odstavec 2). Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný, s výjimkou údajů, o kterých tak stanoví tento zákon. Každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj kopie a výpisy. Soudce insolvenčního soudu má přístup ke všem údajům vedeným v insolvenčním rejstříku (odstavec 3). Na žádost vydá ministerstvo nebo insolvenční soud úředně ověřený výstup z informačního systému veřejné správy obsahující údaje z insolvenčního rejstříku nebo informaci o tom, že požadovaný údaj není veden v insolvenčním rejstříku (odstavec 4).

Podle ustanovení § 421 insolvenčního zákona (v témže znění) v insolvenčním rejstříku insolvenční soud zveřejňuje chronologicky s uvedením okamžiku vložení tyto písemnosti a informace: a) rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech, b) veškerá podání, která se vkládají do soudního spisu vedeného insolvenčním soudem ohledně dlužníka, nestanoví-li tento zákon jinak, c) další informace, o kterých tak stanoví tento zákon (odstavec 1). Podání došlá insolvenčnímu soudu v elektronické podobě a písemnosti pořizované insolvenčním soudem se do insolvenčního rejstříku vkládají pomocí elektronického přenosu dat. Ostatní písemnosti a podání se vkládají přenesením jejich obrazové podoby do insolvenčního rejstříku (odstavec 2).

Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 27. 9. 2011, sen. zn. 29 NSČR 35/2010, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2012, pod číslem 21, formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož ve vztahu k osobám, které v době zveřejnění rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku nebyly účastníky insolvenčního řízení, se zveřejněním rozhodnutí o úpadku plní oznamovací povinnost insolvenčního soudu ve smyslu ustanovení § 421 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 71 odst. 3 insolvenčního zákona a nikoli povinnost insolvenčního soudu směřující k doručení tohoto rozhodnutí (ve smyslu ustanovení § 71 odst. 1 insolvenčního zákona). Současně vysvětlil, že zákonem není předepsán způsob, jakým má uživatel provádět vyhledávání dlužníků v insolvenčním rejstříku. Použije-li k vyhledávání některý (či více) z údajů umožňujících spolehlivou identifikaci hledané osoby, nelze mu klást k tíži, že nepoužil ještě jiné údaje. U právnické osoby pak k údajům, jež mají přinést spolehlivý výsledek vyhledávání, patří identifikační číslo osoby a/nebo obchodní firma nebo název (potud, že dlužník i při zobrazení více záznamů plynoucích z možné zaměnitelnosti obchodní firmy nebo názvu nezůstane ve výsledcích vyhledávání uživateli insolvenčního rejstříku utajen). Výsledky vyhledávání na základě zadaných parametrů musí být přitom stejné bez ohledu na to, zda tyto byly zadány do formuláře „základního“ či do formuláře hledání „pokročilého“. Dále Nejvyšší soud dovodil, že vzhledem k významu insolvenčního rejstříku při plnění jeho informativní funkce a k jeho povaze (srov. § 419 odst. 1 insolvenčního zákona) je nezbytné vykládat zjištěné nedostatky jeho fungování způsobem, jenž nebude chyby ve fungování veřejné správy (o jejíž informační systém jde) přičítat k tíži osob, jimž má takový systém spolehlivě sloužit. Přitom za řádné fungování informačního systému veřejné správy odpovídá jeho správce a ten je (má být) nejen povinen, ale (na rozdíl od pouhého uživatele takového systému) též schopen, řádné fungování systému doložit.

V usnesení ze dne 29. 2. 2012, sen. zn. 29 NSČR 3/2012, uveřejněném pod číslem 84/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, pak Nejvyšší soud vysvětlil, že nezbytným institutem stávající úpravy insolvenčního práva je veřejně přístupný insolvenční rejstřík, jehož prostřednictvím je zajištěna informovanost účastníků a třetích osob o průběhu jednotlivých řízení. Zdůraznil, že součástí insolvenčního rejstříku je nejen seznam dlužníků, z něhož lze zjistil informaci o insolvenčním řízení konkrétního dlužníka, ale též jednotlivé insolvenční spisy. Právě ty obsahují údaje, z nichž je zřejmé, u kterého soudu je insolvenční řízení vedeno a v jaké fázi se nachází. Podstatné údaje pro řádné uplatnění pohledávek věřitelů se podávají především z usnesení o úpadku (srov. dále i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sen. zn. 29 NSČR 118/2013).

V důvodech usnesení ze dne 22. 1. 2014, sen. zn. 29 NSČR 11/2012, dále Nejvyšší soud doplnil, že:

> „Koncepce insolvenčního zákona je založena na informovanosti účastníků a dalších osob o průběhu insolvenčního řízení prostřednictvím insolvenčního rejstříku. Rejstřík je ve smyslu ustanovení § 419 odst. 1 insolvenčního zákona informačním systémem veřejné správy, veřejně přístupným na internetu, který poskytuje všem osobám klíčové informace o rozhodnutích soudů i dalších písemnostech obsažených v insolvenčním spisu.
>
> Na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti je jako součást tohoto informačního systému veřejnosti nabízena webová služba insolvenčního rejstříku, která umožňuje automaticky komunikovat a vyměňovat si údaje z aplikace insolvenčního rejstříku s jinými aplikacemi přes internet. Poskytuje shodné údaje, které jsou dostupné v interaktivním prohlížení insolvenčního rejstříku. Tyto údaje jsou určeny pro strojové zpracování. Služba je koncipovaná jako veřejná a je zdarma. Předpokládá vytvoření vlastních kopií databází na straně uživatelů.
>
> Podmínky služby provozované v rámci informačního systému veřejné správy vycházejí z údajů, které se povinně zapisují do insolvenčního rejstříku, jmenovitě do seznamu dlužníků (§ 420 insolvenčního zákona). Je-li dlužníkem fyzická osoba, která je podnikatelem, zapisuje se do seznamu dlužníků též identifikační číslo osoby, přičemž tento údaj zapíše insolvenční soud do seznamu dlužníků, jakmile nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nejpozději však do sedmi dnů po tomto okamžiku; není-li mu tento údaj v uvedené době znám, zapíše jej do seznamu dlužníků, jakmile v insolvenčním řízení vyjde najevo.“

Za stavu, kdy právní posouzení věci (závěr o opožděnosti přihlášky) odvolacím soudem v obecné poloze výše uvedené judikatuře odpovídá, zbývá posoudit, zda a jaké důsledky má (může) mít na řešení otázky včasnosti přihlášky dovolatelem namítané pochybení webové služby.

V tomto směru považuje Nejvyšší soud za rozhodující, že v insolvenčním rejstříku byly řádně zveřejněny jak vyhláška o zahájení insolvenčního řízení (§ 101 insolvenčního zákona), tak i rozhodnutí o úpadku spojené s rozhodnutím o povolení oddlužení (§ 136 odst. 3 insolvenčního zákona).

Skutečnost, že je – vedle insolvenčního rejstříku − veřejnosti nabízena (i) webová služba insolvenčního rejstříku, která poskytuje podobné informace jako insolvenční rejstřík, přizpůsobené pro automatickou strojovou komunikaci, a s tím související možnost disproporcí mezi (správnými) údaji poskytovanými v insolvenčním rejstříku a (chybnými) údaji poskytovanými webovou službou, totiž neznamená, že by pro počátek běhu lhůty k přihlášení pohledávky byl rozhodný nesprávný údaj webové služby. Opačný závěr by přitom vedl k nežádoucímu stavu, který by umožňoval, aby lhůta k přihlášení pohledávek pro jednotlivé věřitele začala běžet rozdílně, a to právě ve vazbě na dotazy těchto věřitelů v rámci webové služby a případné chybné informace poskytnuté touto službou jednotlivým věřitelům, a navzdory tomu, že v insolvenčním rejstříku byly rozhodné informace

zveřejněny správně.

Jinými slovy, případné pochybení poskytovatele webové služby insolvenčního rejstříku není způsobilé nic změnit na závěru o opožděnosti přihlášky pohledávky, tj. nemůže vést k výsledku, jenž by v konečném důsledku vedl k zásahu do práv (ostatních) věřitelů, kteří pohledávky za dlužníky přihlásili včas.

Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a které bylo dovoláním zpochybněno, je správné, Nejvyšší soud dovolání věřitele podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.